

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗВІТ ВИКЛАДАЧА
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ЗА 2018 РІК**

1. Надьон Вікторія Валентинівна.
2. Доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права № 2.
3. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин (теоретичний та практичний аспект) - 1 д.а.

4. Тема і обсяг фактично виконаної науково-дослідницької роботи: Виконано та захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук «Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин» 411 с. (2,1 д.а.). - 5,03 друк. арк.

4.1. Форми впровадження виконаних НДР (розділи монографії, підручника, навчального посібника, наукові статті, тези наукових доповідей та повідомлень та ін.).

Монографії:

- European vector of contemporary jurisprudence: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: Collective monograph. Nadon V. Subjective obligations in content of subject right under the Ukraine's legislation. Volume 1. Sandomiers: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2018. 304-325, (у співавторстві з Лаптевою М. О.) - 1 д.а.;

- Захист прав внутрішньо переміщених осіб: монографія: за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О. Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Савчина; к.ю.н., доц. М. В. Менджул. Ужгород: РІК-У, 2018. 268 с. Надьон В. В. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту прав внутрішньо переміщених осіб. С. 61-71. (у співавторстві з Рубан О. О.), 0, 5 д.а.

Навчальний посібник:

1. Права внутрішньо переміщених осіб: навчальний посібник / [С. Б. Булеца, О. І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.]; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина. - Ужгород: РІК-У, 2017. - 436 с. Надьон В.В. (р.2.4.) Встановлення фактів народження, смерті на непідконтрольній Україні території. - с. 111-165. (у співавторстві з Рубан О.О.) - 0,83- друк. арк.

Тези:

- Надьон В.В. Виконання суб'єктивного обов'язку певними категоріями осіб. *Проблеми подальшого вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав*: наук.-практ. конф. присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова (Харків, 21 груд. 2017 р.). С. 131-134. 0, 2 д.а.

- Надьон В.В. Спадкування корпоративних прав за законодавством України. *Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства*. Збірник наукових праць за матеріалами XVI Міжнародної науково-практичної конференції (Івано-Франківськ, 5-6 жовт. 2018 р.). С. 105-108. 0, 2 д.а.;

- Надьон В.В. Виникнення суб'єктивного обов'язку за рішенням суду. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 18-19 жовт. 2018 р.). С. 138-140. 0, 2 д.а.

5. Наукова новизна отриманих результатів:

– сформульовано узагальнене визначення поняття «суб'єктивний цивільний обов'язок», під яким запропоновано розуміти вид і міру належної та необхідної поведінки зобов'язаного суб'єкта – учасника цивільних правовідносин, що обумовлена законними вимогами управомоченої особи, виконання якого підлягає у порядку, спосіб та межах, визначених правовою нормою та/або договором (одностороннім правочином) чи іншим регулятором, і забезпечується засобами примусу та заохочення;

– визначено специфіку окремих правових механізмів формування змісту цивільного правовідношення за критерієм черговості встановлення кореляційних зв'язків (право – обов'язок) між його учасниками при виникненні регулятивного правовідношення на підставі правостановлюючого юридичного факту (складу);

– встановлено, що залежно від моделі, втіленої у правовій нормі, а також виду цивільного правовідношення суб'єктивні цивільні обов'язки моделюються як елемент змісту правовідношення на стадії його формування. За загальним правилом моделювання змістовного наповнення суб'єктивних цивільних обов'язків здійснюється або одночасно із суб'єктивними цивільними правами, або вже після остаточного формування змісту і характеру суб'єктивних цивільних прав, яким вони кореляційно підпорядковані. Разом з тим у деяких правовідносинах виникнення суб'єктивних цивільних обов'язків може передувати виникненню суб'єктивних цивільних прав або їх встановлення може бути прямим наслідком виникнення суб'єктивного цивільного права управомоченого суб'єкта;

– обґрунтовано, що цивільно-правовий механізм формування змісту цивільного правовідношення не виключає можливості встановлення за домовленістю між зобов'язаним та управомоченим суб'єктами альтернативних суб'єктивних цивільних обов'язків, що зумовлює реалізацію зобов'язаною особою однієї з передбачених договором варіативних моделей обов'язкової поведінки, яка полягає у здійсненні нею визначених для неї необхідних та обов'язкових належних дій чи утримання від обумовлених дій. Встановлено, що альтернативність суб'єктивних цивільних обов'язків у змісті правовідношення є чинником, що підвищує ймовірність їх виконання, а в окремих випадках може зумовлювати саму здатність зобов'язаного суб'єкта виконати їх належним чином;

– визначено, що суб'єктивний цивільний обов'язок наділений релевантністю – здатністю бути активованим у добровільному порядку за ініціативою учасників цивільного правовідношення, у тому числі й у разі за давності або незабезпеченості правовими примусовими засобами в силу завершення строків позовної давності, що визначає його можливість бути належно виконаним за умови прийняття його виконання управомоченим суб'єктом;

– конкретизовано ознаки суб'єктивного цивільного обов'язку як елемента змісту цивільного правовідношення: 1) встановлюється в результаті вольової та свідомої діяльності учасників цивільних правовідносин або безпосередньо у законі; 2) відображає міру і межі належної та необхідної поведінки учасників цивільних правовідносин; 3) корелює основні характеристики правового статусу учасників цивільних правовідносин у контексті кореспондуючих правових зв'язків: суб'єктивний цивільний обов'язок – суб'єктивне цивільне право; 4) забезпечується засобами приватного та державного правового примусу; 5) є релевантним в умовах невиконання, правової давності та/або незабезпеченості; 6) виконується на користь управомоченої особи та повинен узгоджуватися з її законними інтересами;

– розкрито правову природу та особливості юридичної конструкції, у межах якої

одна й та сама міра належної поведінки не може однозначно розглядатися виключно як право, або виключно як обов'язок (конструкція «суб'єктивне цивільне право – суб'єктивний цивільний обов'язок») як міри можливої та одночасно належної й необхідної поведінки, яка в рівній мірі є здійсненням суб'єктивного цивільного права та виконанням суб'єктивного цивільного обов'язку. Встановлено, що в межах вітчизняної правової традиції нормопроекування побудовано нормативну модель змістовного наповнення правовідношення, яку доцільно позначити як «суб'єктивне цивільне право-обов'язок»;

– проведено розмежування основного і додаткового суб'єктивних цивільних обов'язків у цивільно-правовому зобов'язанні. Обґрунтовано, що основний суб'єктивний цивільний обов'язок, будучи мірою належної та необхідної поведінки, підлягає здійсненню зобов'язаною особою на підставі закону або цивільно-правового договору, що за умови належності його виконання має наслідком припинення правовідношення, елемент змісту якого визначав такий обов'язок. Встановлено, що додатковий суб'єктивний цивільний обов'язок є мірою належної та необхідної поведінки зобов'язаної особи, що підлягає здійсненню нею разом із основним обов'язком у зв'язку з невиконанням чи неналежним виконанням останнього;

– обґрунтовано, що підставою виникнення охоронного цивільного правовідношення, яке передбачає, зокрема, покладення на порушника поряд із основним додаткового суб'єктивного цивільного обов'язку, є факт невиконання чи неналежного виконання зобов'язаною особою покладеного на неї обов'язку. При цьому додатковий обов'язок, що виникає як наслідок законної вимоги потерпілої особи, становить зміст охоронного правовідношення;

– запропоновано класифікувати різновиди трансферної спадкової маси за критерієм співвідношення суб'єктивних цивільних прав та обов'язків у ній на спадкову масу з чистим, змішаним або нульовим активами. Визначено, що спадкова маса з чистим активом являє собою спадкову масу, до складу якої входять лише суб'єктивні цивільні права. Спадкова маса зі змішаним активом характеризується поєднанням суб'єктивних цивільних прав та обов'язків, що належали спадкодавцю за життя, за умови, якщо загальний вартісний вираз сукупності обов'язків не перевищує вартісного виразу суб'єктивних цивільних прав. До складу спадкової маси з нульовим активом входять суб'єктивні цивільні обов'язки разом із суб'єктивними цивільними правами за умови, що вартісний вираз таких обов'язків прирівнюється до вартості суб'єктивних цивільних прав або перевищує їх вартість;

– теоретичні положення стосовно правової природи цивільно-правових конструкцій, що можуть спонукати зобов'язану особу до належного виконання суб'єктивних цивільних обов'язків. Визначено, що за їх допомогою здійснюється виконання обов'язку в натурі або забезпечення прав управомоченої особи альтернативним шляхом (новація, передання відступного, відступлення права вимоги, прощення частини або всього боргу, медіація, зарахування зустрічних однорідних вимог тощо), що передбачає застосування до відповідного суб'єкта засобів цивільно-правової відповідальності у формі покладення на нього поряд із основними додаткових обов'язків;

– аргументацію щодо сугестивності поведінки зобов'язаного суб'єкта в межах виконання додаткового суб'єктивного цивільного обов'язку. Обґрунтовано, що такий вид поведінки зобов'язаного суб'єкта здатен справляти як превентивний вплив на поведінку зобов'язаної особи самою можливістю бути втіленим у змісті конкретного охоронного цивільного правовідношення, перетворюючись з потенційної в реальну

міру необхідної та належної її поведінки, що приводить до належного виконання основного обов'язку. так і правоприпиняючий вплив, завдяки якому такий наслідок отримується вже через сам факт виникнення додаткового обов'язку;

– правові підходи до розуміння правової природи додаткового суб'єктивного цивільного обов'язку, який у цивілістиці запропоновано називати охоронним обов'язком. Визначено, що за своїм характером цей обов'язок має охоронний характер і спрямований на недопущення вчинення правопорушення, припинення правопорушення або відновлення порушених прав. Стверджується, що зобов'язана особа може бути повністю або частково звільнена від виконання охоронного обов'язку до моменту його повного виконання на користь уповноваженого суб'єкта, що спричиняє припинення охоронного правовідношення, елементом змісту якого є цей обов'язок;

– висновки стосовно характеру суб'єктивних цивільних обов'язків, що входять до змісту спадкових правовідносин, які виникають із заповіту. Визначено, що такі обов'язки за умов їх відповідності характеру правовідносин і положенням чинного цивільного законодавства України, можуть мати як майновий, так і немайновий характер і бути спрямованими на задоволення інтересів третіх осіб (заповідальний відказ (легат), заповіт з умовою; виконання посмертної волі спадкодавця; досягнення суспільно корисної мети тощо);

– теоретичні положення, що розкривають специфіку суб'єктивних боргових обов'язків у спадкових правовідносинах. Визначено, що такий вид обов'язків являє собою частину об'єкта спадкування, здійснюваного в порядку універсального правонаступництва на підставі вольового акту – вираженого особою бажання прийняти спадщину з тими боргами (борговими обов'язками), що входять до її складу, за умови, що борги не перевищують актив спадкового майна або за своїм вартісним виміром дорівнюють вартості активу спадкової маси;

– аргументація щодо розмежування правових категорій «борг» і «обов'язок». Обґрунтовано, що ці категорії не є тотожними за своїм змістом. Визначено, що «обов'язок» є більш широкою категорією, яка застосовується для позначення міри необхідної та належної поведінки осіб у будь-яких видах цивільних правовідносин, тоді як категорія «борг» є вужчою за смисловим навантаженням і застосовується переважно для позначення правомірних дій з надання майнового блага однією особою на користь іншої, як правило, в договірних правовідносинах;

– визначення змісту та характеру суб'єктивних цивільних обов'язків, що виникають у спадкоємців внаслідок прийняття спадщини. Встановлено, що такі обов'язки можуть являти собою борги (обов'язки) самого спадкодавця, не погашені ним за життя, а також обов'язки, які хоч і не належали спадкодавцю на момент смерті, але виникли у спадкоємців у зв'язку з його смертю;

– теоретичні положення про співвідношення принципів належного та реального виконання зобов'язань (у контексті аналізу суб'єктивних цивільних обов'язків). Встановлено, що належність виконання суб'єктивного цивільного обов'язку хоча і пов'язується з його відповідністю вимогам та межам, встановленим законом або цивільно-правовим договором (іншим правочином), однак у кінцевому підсумку оцінюється уповноваженим суб'єктом, на користь якого підлягає здійсненню. У зв'язку з цим останній може на власний розсуд здійснити часткове (і навіть повне) прощення боргу (тобто звільнити зобов'язану особу від виконання боргового обов'язку) або зарахувати неналежне виконання суб'єктивного цивільного обов'язку як належне. Врахування принципу реального виконання зобов'язання в будь-якому

разі забезпечує можливість розмежування належного виконання суб'єктивного цивільного обов'язку і його невиконання чи неналежного виконання;

– тези щодо специфіки заходів оперативного впливу на учасників цивільних правовідносин. Обґрунтовано, що вони являють собою заходи, що вживаються управомоченою особою з метою впливу на зобов'язаного суб'єкта на підставах, у порядку та спосіб, що визначені законом або цивільно-правовим договором, і спрямовані на стимулювання останнього до належного виконання прийнятого ним на себе чи покладеного законом суб'єктивного цивільного обов'язку, що застосовуються управомоченою особою самостійно без звернення до компетентних державних органів.

5. Участь у розробці законопроектів та проектів інших нормативних актів.

5.1. Участь у підготовці законопроектів (кодексів та інших законів). –

5.2. Рецензування (підготовка експертних висновків) проектів законів та інших нормативно-правових актів. –

5.3. Робота консультантом комітетів Верховної Ради України. –

5.4. Робота консультантом інших вищих та державних органів влади. –

6. Зв'язок з практикою:

6.1. Проведення узагальнень практики застосування законодавства та проведення інших соціологічних досліджень. –

6.2. Підготовка доповідних записок до судових, правозастосовчих та інших державних органів. –

6.3. Участь у розробці проектів постанов Пленумів Верховного Суду України, Вищих спеціалізованих судів України та їх рецензування. –

6.4. Прочитані лекції практичним працівникам. –

6.5. Підготовка відповідей (висновків) на запити органів державної влади та місцевого самоврядування, організацій та громадян:

1) Запит нотаріуса Одеського міського нотаріального округу щодо укладення попереднього договору купівлі-продажу нерухомого майна, в якому предмет договору, вказано як нерухоме майно, яке на момент укладення договору ще не існує, а буде створено пізніше;

2) Запит АО «Харківобленерго» щодо поділу юридичних осіб на юридичних осіб публічного права та юридичних осіб приватного права.

7. Чи ви є депутатом місцевої ради, чи входите до складу інших органів місцевого самоврядування (в тому числі робочих та дорадчих). –

8. Участь у конференціях, семінарах (вказати повну назву конференції, дату та місце проведення):

- Науково-практична конференція присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова *Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав*: (Харків, 21 груд. 2017 р.).

- XVI Міжнародна науково-практична конференція *Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства*. (Івано-Франківськ, 5-6 жовт. 2018 р.).

- II Міжнародна науково-практична конференція *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*. Матеріали (Чернівці, 18-19 жовт. 2018 р.).

9. Видавнича діяльність (монографії, статті, навчальні посібники, тези та ін.) дати перелік надрукованих публікації, з зазначенням вихідних даних, у наукометричних базах даних **Scopus, Web of Science**:

Монографії:

- European vector of contemporary jurisprudence: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: Collective monograph. Nadon V. Subjective obligations in content of subject right under the Ukraine's legislation. Volume 1. Sandomiers: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2018. 304-325, (у співавторстві з Лаптевою М. О.) - 1 д.а.;

- Захист прав внутрішньо переміщених осіб: монографія / за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О. Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Савчина; к.ю.н., доц. М. В. Менджул. Ужгород: РІК-У, 2018. 268 с. Надьон В.В. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту прав внутрішньо переміщених осіб. С. 61-71, (у співавторстві з Рубан О. О.), 0, 5 д.а.

Тези:

- Надьон В.В. Виконання суб'єктивного обов'язку певними категоріями осіб. *Проблеми подальшого вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав*: наук.-практ. конф. присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова (Харків, 21 груд. 2017 р.). С. 131-134. 0, 2 д.а.

- Надьон В.В. Спадкування корпоративних прав за законодавством України. *Корпоративне право України та країн Європейського Союзу: новели законодавства*. Збірник наукових праць за матеріалами XVI Міжнародної науково-практичної конференції (Івано-Франківськ, 5-6 жовт. 2018 р.). С. 105-108. 0, 2 д.а.;

- Надьон В.В. Виникнення суб'єктивного обов'язку за рішенням суду. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 18-19 жовт. 2018 р.). С. 138-140. 0, 2 д.а.

9.2. Вказати публікації, з зазначенням вихідних даних, у інших наукометричних базах даних.

10. Чи являетесь членом редакційної колегії якого-небудь видання. -

11. Вказати членом якої спеціалізованої вчених ради ви є. -

12. Оponentом яких дисертаційних захистів були. -

13. Підготовка відгуків на автореферати окремо докторські, окремо кандидатські.

Відуки на автореферат кандидата юридичних наук:

1) Федорич Ірина Ярославівна «Здійснення права на спадкування за цивільним законодавством України», Навчально-науковий юридичний інститут Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

2) Цибань Артем Андрійович «Суб'єктивний цивільний обов'язок як елемент зобов'язального правовідношення», Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

14. Чи були у звітному році лауреатом/стипендіатом (вказати повну назву стипендії/премії). -

15. Співробітництво з закордонними організаціями. -

16. Участь у наукових заходах спільних з облдержадміністрацією. -

17. Участь у наукових дослідженнях на госпрозрахунковій основі. -

18. Які відзнаки чи нагороди отримали у звітному році: отримала диплом доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право».

Затверджено на засіданні кафедри
цивільного права №2
протокол № 4 від 26 листопада 2018 року

д.ю.н., доцент кафедри
цивільного права № 2

В.В. Надьон